Il-Festa Titulari ta' Għajnsielem matul iż-żmien

Intervista mal-Mibki Joe Scicluna

Nota: Din il-kitba hija intervista li kienet saret minn studenta lil mibki Joe Scicluna, għalliem u studjuż

Bħalma ktibt inti imkien ieħor, kienet il-fehma ta' xi studjużi barranin li l-Festa Maltija u naturalment Għawdxija, kienet sejra titlef l-importanza tagħha fir-raħal Malti u Għawdxi hekk kif il-ħajja moderna trabbi l-għeruq f'pajjiżna. X' tikkommenta fuq dan?

Madwar tletin sena ilu, l-istudjuż Boissevain, fil-ktieb tiegħu "A Village in Malta" , kien kiteb li fi żmien mhux fil-bogħod, il-festa Parrokkjali kienet ser titlef l-post tagħha fil-kalendarju tar-raħal Malti u Għadxi. Meta għamel update tal-ktieb tiegħu madwar is-sena 1980, l-istess awtur kellu jammetti li l-profezija tiegħu ma kinitx seħħet, anzi ġara l-kuntrarju. F'ħafna rħula, inkluż Għajnsielem, il-festa, l-aktar dik esterna, żdiedet ħafna fil-popolarita' tagħha u aktar ma beda jgħaddi ż-żmien saret il-qofol tas-sena fir-raħal.

F'Għajnsielem, nistgħu ngħidu, li ma tistax timmaġina l-ħajja ta' dan ir-raħal mingħajrha. Infatti , xejn ma jisboq il-mument meta l-istatwa grazzjuża tal-Madonna ta' Loretu titfaċċa fil-bieb tal-Knisja l-Ġdida biex tibda l-purċissjoni annwali tagħha mat-toroq t' Għajnsielem. Dan li qed ngħid jappella għal qważi l-Festi kollha, iżda ma nkunx qed neżagera jekk ngħid li l-merħba li jagħti l-poplu t' Għajnsielem lill-patruna tiegħu, f'dak il-mument, ma jgħaddih ħadd. L-eluf ta' nies, Għajnselmiżi, Għawdxin, Maltin,emigranti u turisti li jkunu hemm huma xhieda ta' dan li qed ngħid.

Meta saret l-ewwel Festa titulari f'Għajnsielem? Hemm xi deskrizzjoni miktuba tagħha?

L-ewwel festa titulari f'Għajnsielem tmur lura lejn l-1830 meta tlestiet il-knisja qadima tar-raħal . Dak iż-żmien għajnsielem kien jifforma parti minn-Nadur. Bħalma għid int, hemm deskrizzjoni ta' din il-festa li ġiet iċċelebrata nhar il-Ħadd 16 ta' Diċembru ,1820 .Dak inhar saret quddiesa cantata bil-mużika iċċelebrata mill-Kanonku Dun Salvatore Muscat Bondi Cauchi tal-Knisja MatriċI , li fiha , wara l-Vanġelu , il-Kappillan tan-Nadur Dun Anton Scasciato niseġ il-paniġierku. Wara nofsinhar , Patri Ġann-Franġisk mill-Gudja , Gwardjan tal-Kapuċċini , għamel paniġirku ieħor.. Din l-ewwel festa t' Għajnsielem kienet bidet ġimgħa qabel meta nġieb minn-Nadur il-kwadru titulari, xogħol tal-pittur Mikiel Busuttil . Dikinhar (insibu miktub)li kif dalam "dehret tħeġġeġ luminazzjoni b'għadd kbir ta' fjakkli mxerrdin ma' kullimkien u meta daħal il-lejl sar logħob tan-nar fost l-entużjażmu kemm tan-nies tar-raħal u kemm tal-baranin"

X'tgħidilna fil-qosor dwar il-festa fis-seklu Dsatax ? Kien hemm xi ħaġa tgħażilha minn festi oħra ?

Fis-seklu dsatax, biex nibda mill-atmosfera ġeneral, u anke fil-bidu tas-seklu Għoxrin , kien ikun hemm mixegħla ġenerali magħmula minn fjakkli, tazzi taż-żejt u ħuġġieġa fil-pjazza tal-knisja. Nafu li kienet tieħu sehem banda, kif ukoll orkestra, iżda fl-ewwel żminijiet tal-Festa ma nafux l-innijiet ta' dawk il-baned, bl-eċċezzjoni tal-banda militari Ingliżi li kienu ffurmati minn suldati stazzjonati fil-fortizza Chambray. Dawn bdew jużaw il-fortizza mill-gwerra tal-Krimea ' l

quddiem. Insibu li fl-1865 ħadet sehem il-Banda tat-Thirty First Reġiment, magħmula minn erbgħin suldat , filwaqt li fl-1820 u 1862, il-Banda tal-R.M.F. ħadet sehem ukoll. Is-suldati Ingliżi baqgħu jieħdu sehem regolarment billi jagħmlu "church parades" nhar il-Festa , meta kienu jinżlu l-Knisja "in full regalia" u wara ċ-ċeriimonja jerħulha għall-ħwienet tax-xorb numerużi tar-raħal, fejn darrew liż-żgħażagħ Għajnselmiżi jixorbu dik il-qartra żejda li għadha magħna sal-lum. Il- konnessjoni Ingliża ma tispiċċax hawn , għax insibu miktub li fl-1860, ċertu Ingliż Mr. M.N. Bointon ħallas erbgħa u għoxrin skud għall-"Gouco di Fuoco", ħaġa li huwa għamel f'diversi okkazzjonijiet oħra.

Hemm xi drawwiet jew ġrajjiet partikulari konnessi mal-Festa tagħkom?

Meta nitkelmu dwar kif kienet issir il-Festa dari rridu nagħmlu sforz mentali biex nieħdu ħjiel tal-karatteristiċI tagħha. Per eżempju, drawwa li damet bosta minn fl-antik u li ilha li nqerdet għal kollox, kienet dik li nhar il-festa jtellgħu kajjikk jew biċċa oħrat al-baħar li ruħha fi sniena u din tingħata n-nar wara li tiġI miksija bil-qatran. Il-ġuventur tar-raħal kienu jagħmlu għors jaqbżu min-naħa għall-oħra fuq dan il-kejjik biex jimpressjonaw lix-xebbiet . Mhux darba jew tnejn li xi żagħżugħ li jkun ħa xi qatra żejda , kien għal xi ftit ma jispiċċax fin-nar.

Bħal dejjem fil-Festa, billi dak iż-żmien kienet taħbat f'nofs Settembru, kienet tiddependi mit-temp tal-lum ġie li jfalli, it-tbassir ta' ċertu bniedem , imlaqqam il-Budott, ma falla qatt tul hajtu. Dan il-Budott kien jitla' fuq il-bejt tal-knisja, iħares lejn ix-xefaq u jagħti l-parir tiegħu. Meta l-Budott xjieħ u l-garigor tal-knisja kien jaqtagħlu qalbu, kienu jtellgħuh ġo qoffa u baqa' sejjer hekk sakemm miet. Fuq it-tbassir tiegħu kienet tiddependi l-Festa.

Fl-antik, il-qofol tal-Festa ta' barra kien ikun il-marċ tas-Sibt , li kien jibda minn fuq il-Hamri . Dan kienet tagħlu banda Maltija. Barra l-istilel li kienu jakkumpanjaw il-marċ u jagħtu dehra unika, kien ikun hemm gassijiet ta' iżjed minn ħames piedi tul u ġirasoli li kienu jagħtu dehra veru brillanti. X'ħin il-marċ jasal fil-pjazza, il-gassijiet kienu jitwaħħlu mal-piramidi u hekk il-pjazza kienet timtela bil-kuluri talqawsalla.Karatteristika ta' dan il-marċ tas-Sibt kienu l-istilel (stil Venezjan) li kienu jinġarru minn Triq Hamri sal-pjazza fost il-briju kbir tal-folla. Dawn kienu bdew isiru madwar disgħin sena ilu u jafu l-bidu tagħhom lil Santu Cassar, pulizija Malti, ldilettant kbir tal-festa. L-aqwa żmien ta' dawn l-istilel kienu l-għoxrinijiet, it-Tletinijiet u xi snin minn wara l-gwerrra. Nafu li sa qabel il gwerrakien hemm madwar sitta u tletin stilla. Fost l-akitar imsemmija nsibu dawk imsejħa: L-Isperanza, it-TreRenju, il-Kuruna tal-Martri, il-Ġilju,il-Warda, in-nome di Marija, id-Dar tal-Madonna, iż-żewġ slaleb tal-Kavallieri u xi Bandalora kbira. Din it-tradizzjoni sabiħa llum mietet għal kollox.

Hemm xi drawwa konnessa mal-festa interna?

Ħaġa li saret drawwa fil-festa ta' Għajnsielem hi li għall-festa interna tieħu sehem orkesta Maltija . Sa mill-1910 kienet tiġi l-orkestra ta' Dun Raffaele Mazzelli. Wara , lejn is-snin Tletin bidet tiġI l-orkestra ta' Antonio Pace. Antonio Pace kiteb l-Antifona tant maħbuba minn nies tar-raħal u l-Innu Populari, l-Esultanti. Dawn ġew miktuba fuq talba tal-Kappillan Mizzi. Wara li miet dan il-kappillan, 1948, bidet tiġI l-orkestra ta' Ġużeppi Camilleri minn tas-Sliema, biex imbagħad fil-bidu tas-Snin Sittin bidet tieħu sehem fil-funzjoniet interni l-kappella ta' Franco Diacono li għadha tonorana bis-sehem tagħha sal-lum.

X' konnessjoni għandu l-mibki surmast Anthoy Aquilina mal-Festa tagħkom?

Konnessjoni intima. Wara l-qwerra bdiet tieħu sehem fil-Festa l-Banda "Duke of Comaught" ta' Birkirkara mmexxija minn dan is-surmast Aquilina li mill-ewwel sar popolari man-nies tar-raħal u kien jieħu sehem attiv fl-għors u l-briju tal-Festa. . Aquilina jibqa' rinomat f'dan ir-raħal minħabba l-marċ "Il-Madonna ta' Loretu" jew kif nafuh f'Għajnsielem il-"Viva x-Xemx". Il-marċ l-ieħor li ħalla huwa "Ta 'Kerew" li huwa marċ popolari ma. Malta kollha u mhux f'Għajnsielem biss.

Hawn ta' min isemmi wkoll l-ispinta li tat lill-Festa l-Banda San Ġużepp t' Għajnsielem f'dawn l-aħħar tletin sena . Nistgħu ngħidu li din il-Banda hija l-bażi tal-Festa Esterna u ma nistgħux nimmaġinaw il-Festa mingħajra. Dawn huma biss xi aspetti tal-Festa t'Għajnsielem u ċertament ma smmejniex kollox billi l-ħin kien limitat.